

értekezés egyik hivatalos bírálója a vonatkozó ókori nézetek áttekintését, mert a szerző elsősorban modern gondolkodók elméleteit vette figyelembe. Mindenesetre Erdődy a dicséretekkel sem fukarkodott, a Gai. 3, 176 szöveghely exegézisét példaértékűnek minősítette.

A másik opponens, Pókecz Kovács Attila nem osztotta Siklósi azon nézetét, hogy önmagában dogmatikai bizonytalanságot jelentene a korábbi és hatályos Ptk. azon megoldása, amely hatálytalanná válásról tesz említést abban az esetben, ha a végrendelező korábbi végrendeletét visszavonja. Ez, *a contrario*, Siklósi szerint félrevezető módon arra utal, hogy a végrendelet a visszavonást megelőzően hatályos volt. Pókecz Kovács szerint azonban olyan jogügylet is hatálytalanná válhat, amely előtte még soha nem is volt hatályos. Véleménye szerint az érvényesen elkészített végrendelet csak akkor lesz majd hatályos, ha a végrendelező elhalálozott. A halál előtti visszavonás azonban hatálytalaníthatja az érvényes testamentumot, hiszen ez esetben hiába következne be készítőjének halála, az mégsem léphetne hatályba.

Siklósi viszonzásában rámutatott arra, hogy a végrendelet visszavonás következtében beálló, utólagos érvénytelenségét a római jogi tankönyvek Ulpianusra hivatkozva úgy szokták megindokolni, hogy a végrendelező akarata utóbb megváltozhat. Véleménye szerint abból, hogy a jogi közgondolkodás egy jogügylet joghatás kiváltására való alkalmasságának általában csak két esetét, az érvénytelenséget és a hatálytalanságot ismeri, önmagában még nem következik az, hogy csak az egyik

vagy másik minősítést lehetne alkalmazni a visszavont végrendelet dogmatikai minősítésére nézve. Siklósi sem az utólagos érvénytelenség, sem pedig az utólagos hatálytalanság dogmatikai minősítését nem tudja elfogadni. A megdőlés kategóriájának alkalmazását tartaná megfelelőnek.

Siklósi Iván hamarosan könyv formában is megjelentő doktori disszertációját a bíráló bizottság *summa cum laude* minősítéssel értékelte. A bizottság elnöke Kisfaludi András egyetemi tanár, tagjai pedig El Beheiri Nadja tanszékvezető egyetemi docens és Jusztinger János adjunktus voltak. Ki kell emelnünk, hogy a Siklósi Iván által elért kimagasló szellemi eredmények mögött téma-vezetője, Földi András tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA doktora állt.

Mind az anyag mennyisége, mind pedig tematikája tekintetében a határok feszegetésének lehetett szem- és fültanúja tehát az értő résztvevő. A nyilvános védésen összegyűlt igen illusztris szakmai közösséget azonban csöppet sem feszélyezte e határjárás. Mindannyian tudtuk azt, hogy az új születéséhez a régi határok átlépésére van szükség. Jóllehet, Siklósi Iván római jogász kollégánk tudományos és módszertani szempontból még egyelőre a jól ismert határokon belül áll, nagyratörő és szépreményű szelleme már a korlátok feszegetésével egy ismeretlen, talán még maga számára sem körvonalazható új tér felé készül kitérésre. Legalábbis így reméljük, a hazai magánjogtudomány érdekében.

Deli Gergely

A krakkói és pécsi jogtörténészek negyedik közös konferenciája

Újabb állomásához érkezett a pécsi és a krakkói egyetem jogtörténészeinek többéves együttműködése, amelynek keretében 2007 szeptemberében Krakkóban, 2009 szeptemberében Pécsen, majd 2011 szeptemberében ismét a lengyel városban rendeztek közös konferenciát a két tudományos műhely munkatársai. 2014-ben újra a pécsi jogtörténeti tanszéken volt a sor, hogy március 27–29. között otthont adjon *The fourth common conference of the Chair for Legal History of the Uniwersytet Jagiellonski and of the Department of Legal History of the University Pécs* (A Jagelló Egyetem Jogtörténeti Tanszékének és a Pécsi Tudományegyetem Jogtörténeti Tanszékének negyedik közös konferenciája) című tudományos konferenciának, amely a *Tradition and*

Reform in the European Legal History (Tradíció és reform az európai jogtörténetben) munkacímét kapta. A rendezvény résztvevői angol vagy német nyelven tarthatták meg előadásait, a szakmai disputa is e nyelveken folyt.

Március 27-én délután érkezett meg Pécsre a Jagelló Egyetem négyfős delegációja, az Egyetemes Állam- és Jogtörténeti Tanszék oktatói, Kazimierz Baran professzor, Marcin Kwiecien habilitált adjunktus és Jan Halberda adjunktus, valamint a Lengyel Jogtörténeti Tanszék adjunktusa, Wladyslaw Peksa. A vendégeket a rendezvény főszervezője, Herger Csabáné egyetemi docens vezetésével a Jogtörténeti Tanszék képviselői fogadták és vendégelték meg a tanszéken, a kar nevében pedig Herke Csongor dékánhelyettes köszöntötte a konferencia résztvevőit.

Az előadók másnap reggel méltó környezetben, a Degré Alajos jogtörténészről elnevezett dékáni tanácsteremben kezdték meg a tudományos eszmecsere, Kajtár István professor emeritus elnökletével.

Az első előadó, Kazimierz Baran professzor *Tradition and reform in the law-creating process as found in the 16th through 17th century in the Polish-Lithuanian Republic* (Tradíció és reform a jogalkotási folyamatban a 16–17. századi Lengyel-Litván Allamközösségben) című előadásában a parlamenti jogalkotás és a szokásjogi jogképző-

dés területeit hasonlította össze, utóbbi körében kiemelt figyelmet szentelve a lengyel nemesség privilégiumainak. A jogalkotás vonatkozásában hangsúlyozta például, hogy a nemesek jóváhagyása nélkül nem lehetett új rendelkezéseket bevezetni a *ius communen*ek nevezett szokásos jogba. Az *Articuli Henriciani* rendelkezéseit vizsgálva megállapította, hogy e jogforrás a korabeli lengyel állam tényleges alkotmányának tekinthető, és bemutatta, miként korlátozta a nemesség a végrehajtást kezében tartó király hatalmát, és milyen közjogi alapok eredményezték azt, hogy az uralkodó gyakorlatilag egyáltalán nem érvényesíthette saját akaratát a kétházás parlament jogalkotási folyamatában.

Büntetőjog-történeti témát választott *Korsósné Delacasse Krisztina* adjunktus, aki *Geschichtliche Entwicklung eines Tatbestandes: von Stellionatus bis zum Betrug* (Egy tényállás történeti fejlődése: az álorcásságtól a csalásig) című előadásában bemutatta a magyar, az osztrák és a német jog csalás fogalmainak hasonlóságát, majd a csalás bűncselekményének lényeges tényállási elemei mentén haladva vizsgálta e deliktum általános, tulajdonképpen szubszidiárius alakzatának kialakulását, történeti fejlődését, a tényállást érintő definíciós kísérleteket, valamint a speciális csalási, hamisítási deliktumokhoz, álorcássághoz való viszonyát. Az előadó a vizsgálat fonalát végigvezette a magyar büntetőjog-történet főbb állomásain, az Árpád-kor dekrétumait tartalmazó *Decreta Regni* forrásaitól kezdődően, Werbőczy *Hármaskönyv*én, a *Praxis Criminalis* rendelkezésein, valamint az 1795. évi és az 1843. évi törvényjavaslatok koncepcióin keresztül egészen a 18–19. században kimunkált, Bodó Mátyás, Huszty István, Szlemenics Pál és Vuchetich Mátyás jelentős jogtankönyveiben rögzített főbb jogirodalmi álláspontokig.

Az angol jognak a jogtalan gazdagodás visszatérítésére irányadó anyagi magánjogi és eljárásjogi kérdéseit boncolgatta *Revolution and evolution in the English law of restitution: from Moses vs MacFerlan (1760) to the 21st century cases* (Revolúció és evolúció az angol kártérítési jogban: a Moses vs. MacFerlan ügytől [1760] a 21. századi jogesetekig) című előadásában *Jan Halberda*. Részletesen bemutatta a neves bírót, Lord Mansfield ítéletét, aki pályatársainak a precedensekhez való merev ragaszkodását bírálva, s nyíltan szembe helyezkedve az angol jog alkalmazandó szabályaival, a természetes igazságosságra és a méltányosságra alapozva, jogellenes gazdagodás jogcímén helyt adott Moses keresetének, és a *res iudicata* erejét áttörve kötelezte MacFerlant az általa korábban jogosulatlanul követelt, de a bíróság által a javára megítélt kifizetés visszatérítésére. Az előadó végigvezette az eset tanulságait az 1970-es években a precedensrendszer helyességéről felmerült jogelméleti vitákon, és párhuzamot velt felfedezni Lord Mansfield felfogása, valamint az Európai Unió jogával összeegyeztethetetlen adók visszaperlésének jelenkori gyakorlata között.

Magánjogi, azon belül öröklési jogi témával folytatva az előadások sorát *Peres Szusanna* adjunktus is, aki *The legal position of the aristocratic widow during the 17–18. centuries* (Az arisztokrata özvegy nők jogi helyzete a 17–18. században) című előadásában¹ az arisztokrata

nőt a férje halálát követően megillető vagyoni jogosultságok 17–18. századi magyarországi rendszerét mutatta be szemléletes példákon keresztül. Jogesetekkel igazolta állítását, miszerint a vizsgált korszakban az arisztokrata özvegy nő jogi helyzete, különös tekintettel a női egyenjogúság jóval későbbi kiteljesedésére, a kor viszonyai között meglehetősen kedvező volt, ami gyakran eredményezett nézeteltéréseket, jogvitákat a fiatal özvegy és az elhunyt férj leszármazói között. A választott téma illusztrálására részletesen vizsgálta Esterházy Pál nádor gyermekalkadásokban gazdag, házassági jogi és öröklési jogi szempontból is igen érdekes két házasságát.

A kötetlenebb beszélgetést lehetővé tevő ebédszünetet követően Baran professzor vette át a konferencia elnöklétét, a délutáni blokk első előadását pedig *Kajtár István* professor emeritus, az MTA doktora tartotta *Das Weiterleben der Elemente der rechtlichen Kulturgeschichte in Ungarn und in Europa* (A jogi kultúrtörténet elemeinek továbbélése Magyarországon és Európában) címmel. Az előadó nem titkoltan legkedvesebb kutatási témáiból kívánt ízelítőt adni a hallgatóság számára. Először a jogász tevékenységhez és egyes jogintézményekhez kapcsolódó jelképek, jelenségek közül válogatva, többek között az épületek, ruházatok, kitüntetések és a kérvénykultúra jelentőségét emelte ki, de bemutatta *Justitia* ábrázolásának jellemző elemeit is, valamint hangsúlyozta a jogi kultúrtörténet génbank jellegét. Ezt követően a perzsáknál, Rómában, Bizáncban és számos más kultúrában, majd igen változatos formában a német jogi-hatalmi kultúrtörténetben megjelenő sasokról mint hatalmi jelképekről beszélt az előadó, végül a hadihajók és tengeri háborúk jogtörténetének képeivel zárta előadását.

The reform of relationships between state and church in the Grand Duchy of Tuscany under the rule of Peter Leopold (18th century) (Állam és egyház kapcsolatának reformja a Toszkánai Nagyhercegségben Péter Lipót uralkodása alatt [a 18. században]) című német nyelvű előadásában a később II. Lipót néven egyebek között a német-római császári és a magyar királyi címet is viselt Habsburg-házi uralkodónak az európai jogfejlődés számára mintául szolgáló, az állam és a római katolikus egyház tradicionális viszonyát érintő reformtörekvéseit elemezte *Marcin Kwiecien*. Az előadó részletesen bemutatta, hogy miközben a Szent István Lovagrend újjászervezője a felvilágosodás egyik mintaállamát hozta létre Toszkánában, az egyházi vagyon elvonása, az inkvizíció elleni fellépés, a jezsuiták elűzése és különösen a janzenizmus hatására az egyházi szervezet, liturgia és fegyelem kérdéseibe történő beavatkozás, a papság mind erősebb világi fennhatóság alá vonására tett kísérletek és a *placetum regium* jelensége miatt tevékenysége miként váltott ki egyre nagyobb pápai ellenérzést.

A nyugat-európai államok kisebbségi nyelveinek a jogalkotás vonatkozásában értelmezett egyenjogúságért folytatott harcát és ennek eredményeit, valamint további lehetőségeit, kilátásait elemezte *Tradition and changes in the history of linguistic legislation in Western Europe* (Hagyomány és változások a nyelvi jogalkotás történetében Nyugat-Európában) című előadásában *Nagy Noémi*

doktorjelölt, az MTA Nyelvtudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa.² A középkor utolsó évszázadaitól egészen napjainkig kísérté végig a mai Spanyolország, az Egyesült Királyság és Franciaország változatos nyelvi struktúrájához kapcsolódó jogi szabályozást, miközben felvázolta a teljes intoleranciától és egységesítési törekvésektől a részleges engedményeken át a mind teljesebb állami elismerés és védelmezés irányába mutató fejlődési vonalakat, kiemelve, hogy e vonalak a jövőre nézve is reménykeltő pályát rajzolnak ki. Hangsúlyozta azt is, hogy e folyamatot a legutóbbi időkben már az Európai Unió szabályozása is erősíti.

Hospital crusaders of the Árpád-era in Hungary (Ispotályos lovagok az Árpád-kori Magyarországon) című előadásában a kizárólagosan vagy kiegészítő jelleggel betegápolási, gyógyítási tevékenységet folytató Árpád-kori ispotályos keresztes lovagok, lovagrendek magyarországi megjelenését, működését és sorsát mutatta be *Falus Orsolya* doktorjelölt. Az előadó megállapította, hogy e rendek tevékenysége leginkább napjaink közhasznú nonprofit szervezeti tevékenységéhez hasonlítható. Kiemelte azonban azt is, hogy e közösségek a beteggondozás mellett más, az állami működés szempontjából fontos feladatokat is elláttak, amely feladatok közül kiemelkedő jelentőségű volt a hiteleshelyi tevékenység. Nyilvánvalóan fontos feladata volt a keresztes közösségeknek a katonáskodás is, a tatárjárás, különösen a muhi csata azonban megtizedelte a létszámukat. Közhasznú tevékenységükre tekintettel a keresztes lovagrendek a királytól adományokban, kedvezményekben részesülhettek, vagyonukkal, javaikkal pedig közérdekű tevékenységük keretében szabadon rendelkeztek, ami időről időre visszaéléseket is eredményezett.

A nap utolsó előadójaként *László Balázs* PhD-hallgató tartotta meg előadását *Public rights and powers of the monarch in the Árpád era* (Az uralkodó közjogi jogosultságai és hatáskörei az Árpád-korban) címmel.³ Azzal a nem titkolt céllal, hogy a jogtörténetet kutatók munkáját közelebb hozza más jogi tudományterületek művelőihöz is, az előadó arra tett kísérletet, hogy a király közjogi jogállását megalapozó jogosítványok, a *ius regium* elemeinek áttekintését napjaink közjogtudományának fogalmi rendszerében helyezze el, vizsgálva, hogy milyen értelemben beszélhetünk alkotmányról a patrimonális királyság korában. A királyi hatalomgyakorlás különböző formáinak, a monarcha tulajdonképpeni hatásköreinek rendszerében kiemelte az egy kézben összpontosuló hatalom gyakorlási formái már évszázadokkal a hatalommegosztás montesquieu-i elméletének megszületése előtt ténylegesen differenciálódni kezdtek. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a modern közjogtudomány fogalmait csak nagy körültekintéssel és fenntartásokkal alkalmazhatók a patrimonális állam jelenségeire, intézményeire.

Szombat reggel Baran professzor elnökle mellett folytatódott a konferencia, s elsőként *Mondovics Nap-sugár* doktorjelölt tartotta meg előadását *Financial and legal background of social support in Hungary (1945–1989)* (A szociális ellátórendszer pénzügyi és jogi háttere Magyarországon [1945–1989]) címmel. Hangsúlyozta, hogy az előadásában vizsgált, a civil szféra visszaszorítá-

sával jellemezhető időszak, a szocialista államberendezkedés szociális rendszerének elemzése szükségszerűen megkívánja a második világháború előtti előzményekkel és a rendszerváltozás utáni körülményekkel történő összehasonlítást, ezért a címben szereplőnél szélesebb időintervallum vonatkozásában mutatta be a központi szociális igazgatás mellett működő társadalmi öntevékenység lehetőségeit. Adatsorokkal szemléltette, hogyan alakult az alulról szerveződő civil szervezetek helyébe lépő társadalmi szervezetek hatalom általi megítélése, szabályozása, állami támogatása és működése, különös tekintettel a bevételi formákra. Kitért arra a kérdésre is, hogy a hatalom mely, önmagára nézve politikailag kevésbé veszélyesnek tekintett szervezettípusok működését támogatta.

Jog és kultúra kapcsolata ki nem meríthető kérdéskörének egyik szegmensét vizsgálta *Legal tradition versus legal culture as viewed from historical perspective of the Polish jurisprudence* (Jogi hagyomány kontra jogi kultúra – a lengyel jogtudomány történeti nézőpontjából) című előadásában *Władysław Peksa*. Kiemelte, hogy a jog a kultúra terméke, a jogi és morális normák is a kulturális örökség hordozói, ugyanakkor a jog hatással is van a kultúrára, a jogi kultúra pedig mindkét kategóriánál fiatalabb jelenség. A jogi kultúra jogszociológiai és jogtörténeti megközelítéseit vizsgálva hangsúlyozta, hogy a lengyel jogelméletben sokáig a történeti felfogás volt általános, kritikai élel állapította meg ugyanakkor, hogy mára a jogbölcselek talán túlságosan is pozitívista szemlélettel közelítik meg a kérdést, miközben a történeti vizsgáldást leginkább saját koncepcióik igazolására használják, ezáltal a jogtörténet jelenségeit kiemelik azok saját szociológiai-politikai-gazdasági környezetéből. Az előadó végső, szemléletes megállapítása szerint a kérdéskör kortárs kutatói a „múzeumba küldték” Savignyt.

Császár Kinga doktorjelölt *Women's status in labour law in Somogy county (1876–1914)* (A nők munkajogi státusza Somogy megyében [1876–1914]) címmel tartotta meg előadását, amelyben a kiegyezést követő évtizedeknek a nőkre vonatkozó speciális munkajogi környezetét, szabályrendszerét elemezte Somogy megye vonatkozásában. A nők munkajogi helyzetét leginkább befolyásoló körülmények közül a vizsgált korszaknak a nők tanulmányi lehetőségeit szűkre szabó oktatási rendszerét, valamint a mezőgazdasági szektor elsődlegességét emelte ki. Jóllehet, az 1868:38. törvénycikk általánosan kötelezővé tette az alapfokú, elemi népiskolai oktatást, a középfokú oktatásban a lánygyermek helyzetét továbbra is hátrányos volt, Somogy megyében például a tanítóképzés mellett csupán az 1882-től működő kaposvári polgári leányiskola kapui nyíltak meg előttük, és hiányzott a nők szakképzésének rendszere is, ezért (megfelelő társadalmi és anyagi körülmények esetén) legfeljebb magántanulók lehettek. A nők leggyakoribb foglalkozási formája így a házi cselédség, gazdasági cselédség, tanítói munka, esetleg a cukorgyári munka lehetett, de sajnálatos módon sokan kényserültek prostitúcióra is.

A konferencia záró előadójaként a rendezvény főszervezője, *Herger Csabáné* egyetemi docens *Das ABGB-Ehegüterrecht in Ungarn* (Az OPTK házassági vagyoni joga

Magyarországon) című előadásában mutatta be, miként hatott az 1811. évi osztrák polgári jogi törvénykönyv a magyar házassági vagyoni jogra az Országbírói Értekezlet előtt és után. Utalva Grosschmid Bénire, megállapította, hogy az osztrák polgári jog közvetlen hatályosulását követő évtizedek kodifikációs munkái során is mindig figyelemmel kellett lenni a német jogterület mintáira. A kodifikációs módszerek kapcsán kiemelte, hogy az ABGB az *Institutiones* rendszerének megfelelően a kötelmi jogban helyezte el a házassági vagyoni jog szabályait, és elsődleges szerepet biztosított a szerződéses vagyoni jognak. Az előadó a pécsi királyi törvényszék gyakorlatából vett jogesetekkel illusztrálva mutatta be a jogszabály által lehetővé tett házassági vagyoni jogi rezsimeket, kiemelve egyes speciális jogintézményeket is.

Az előadások sorát követően a konferencia résztvevői Baran professzor moderálása mellett tartalmas eszme-

cserével töltötték az előadásokkal kapcsolatban felmerült kérdések, meglátások megvitatására rendelkezésre álló, csaknem egyórás időkeretet. A disputa tartalmi kereteit elsősorban a legaktívabb kérdező, Wladyslaw Peksa előremutató észrevételei alakították, ami végül az elmúlt évszázadok lengyel és magyar államberendezkedésének a tágabb kelet-közép-európai környezetben elhelyezett összehasonlító vizsgálatához vezetett.

Az ebéd elfogyasztása után a mindvégig remek hangulatú konferencia a Zsolnay Kulturális Negyedben tett látogatással zárult, a mielőbbi vizontlátás és annak reményében, hogy a két jogtörténeti tudományos műhely szakmai és személyi szempontból is sikeres és tartalmas együttműködése a jövőben is folytatódhat.

László Balázs

Jegyzetek

¹ „A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

² „A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése or-

szágos program című kiemelt projekt által nyújtott személyi támogatással valósult meg. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

³ „A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

• **2014. február 6–7-én**, az MTA BTK Kongresszusi termében és Jakobinus termében, az MTA BTK TTI Tanácstermében és az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók Termében, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, a Horvát Történettudományi Intézet, a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Történettudományi Intézete, a Fővárosi Horvát Önkormányzat és Belváros-Lipótváros Horvát Kisebbségi Önkormányzata rendezésében került sor *A magyar–horvát együttélés fordulópontjai: intézmények, társadalom, gazdaság, kultúra* című nemzetközi tudományos konferenciára. A plenáris ülésen (*Az első világháború és a magyar–horvát államközösség felbomlása*) Sokcsevits Dénes, Pécsi Tudományegyetem, MTA BTK TTI (Magyar tervek a horvát kérdés megoldására az első világháború idején), Stjepan Matković, Zágrábi Egyetem (Az első világháború hatása a horvát politikai élet fejlődésére), Ifj. Bertényi Iván, ELTE BTK (A „mennyországtól a pokolig”). A történelmi Magyarország 1918–1919-ben), Zoran Grijak, Horvát Történettudományi Intézet (A Jugoszláv Klub 1917-ben, a bécsi Birodalmi Tanácsban tett Májusi Deklarációja báró Burián István és Stjepan Sarkotić levelezésének tükrében), Pollmann Ferenc, HM

Hadtörténeti Intézet és Múzeum (A Monarchia horvát ezredei és az első világháború), Oross András, Magyar Nemzeti Levéltár (A pénzügyigazgatás újjászervezése Szlavóniában a törökök kiűzése után), Hrvoje Petrić, Horvát Történettudományi Intézet (Az újabb horvát történetírás a 19. századi gazdaság és környezet történetéről), Nagy Mariann, Pécsi Tudományegyetem (A horvát gazdaság a kiegyezés előtt), az I. szekción (A *báni méltóság*) Damir Karbić, a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Történettudományi Intézete (Horvát főurak és nemesek és a Magyar Korona a késő Árpád- és Anjou-korban), Zsoldos Attila, MTA BTK TTI (A királyi hatalom és Szlavónia a 14. század első negyedében), Suzana Miljan, a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Történettudományi Intézete (A báni és királyi hatalom és Zágráb megye nemességének viszonya Zsigmond király korában), Pálosfalvi Tamás, MTA BTK TTI (A bánok helye a királyság kor-

HÍREK